

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.261.2025.

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację numer 9960 Pana Posła Michała Moskala, w sprawie poważnych opóźnień w wypłacaniu świadczeń wspierających oraz innych świadczeń przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), po uzyskaniu wyjaśnień z ZUS, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

W pierwszej kolejności należy odróżnić świadczenie wspierające kierowane do osób z niepełnosprawnościami, posiadających decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia, którego warunki nabywania określono przepisami ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1429, z późn. zm.), od innych świadczeń wypłacanych przez ZUS, takich jak:

- świadczenia długoterminowe, tj. emerytury i renty przyznawane na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631, z późn. zm., dalej jako: „ustawa emerytalna”);
- świadczenia krótkoterminowe, takie jak: zasiłki chorobowe, macierzyńskie, opiekuńcze oraz świadczenia rehabilitacyjne - przyznawane na podstawie ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 501, dalej jako: „ustawa zasiłkowa”);
- inne świadczenia rodzinne i wychowawcze, np. te, o których mowa w ustawie z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka - „Aktywny rodzic” (Dz. U. z 2024 r. poz. 858)), czy świadczenia wychowawcze, o których mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r. poz. 1576).

Przywołany katalog nie zawiera pełnej listy świadczeń przyznawanych lub wypłacanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, pokazuje jednak wachlarz różnorodnych zadań obsługiwanych przez ZUS.

W corocznym planie działalności ZUS określa standardy terminowości dla większości zadań, które obsługuje. I tak dla:

- realizacji wniosków o świadczenia emerytalno-rentowe obowiązuje standard terminowości na poziomie 97%. W przedziale czasowym od 1 stycznia 2024 r. do 31 marca 2025 r. standard ten został osiągnięty. W tym okresie terminowość obsługi wniosków emerytalno-rentowych kształtowała się na poziomie od 99,41% do 99,67%;
- wypłat świadczeń krótkoterminowych obowiązuje standard terminowości na poziomie 98%. W okresie od 1 stycznia 2024 r. do 31 marca 2025 r. standard ten został osiągnięty.
- realizacji wniosków o świadczenia rodzinne, w tym świadczenie wspierające, obowiązuje standard terminowości na poziomie 90%. Od 1 stycznia 2024 r. do 31 marca 2025 r. standard ten osiągnięto, a wskaźnik terminowości wynosił 94,47%.

Świadczenie wspierające przysługuje osobie, która ukończyła 18 rok życia i posiada decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia, w której potrzebę wsparcia określono w przedziale od 70 do 100 punktów w 100 punktowej skali. Jednocześnie, zgodnie z ustawą o świadczeniu wspierającym, wejście przepisów ustawy w życie rozciągnięte jest w czasie na okres od 1 stycznia 2024 r. do 1 stycznia 2026 r. Aktualnie świadczenie wypłacane jest osobom, którym ustalono potrzebę wsparcia na poziomie 78 punktów i więcej. Od 2026 r. do pobierania świadczenia będą uprawnione wszystkie osoby posiadające decyzję o przyznaniu co najmniej 70 punktów. Wysokość świadczenia uzależniona jest od liczby punktów w skali potrzeby wsparcia i wynosi od 40% do 220% renty socjalnej.

Proces uzyskania świadczenia wspierającego przez osobę z niepełnosprawnościami składa się z dwóch etapów, które przebiegają w dwóch różnych instytucjach. Wpierw omówię wcześniejszy z nich.

Na pierwszym etapie osoba musi uzyskać z wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności (WZON) decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia, w której potrzebę tę określono na poziomie od 70 do 100 punktów.

Zainteresowanie uzyskaniem prawa do świadczenia wspierającego jest ogromne. Od momentu jego wprowadzenia 1 stycznia 2024 r. do 2 czerwca br. złożono 638 tys. wniosków o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia, z czego 471,3 tys. w pierwszym roku obowiązywania ustawy. Wydano w sumie 377,3 tys. decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia: 214,4 tys. w 2024 r. i 162,9 tys. od początku stycznia do końca maja 2025 r.

Z przekazywanych na bieżąco przez wojewódzkie zespoły danych o liczbie złożonych wniosków i wydanych decyzji wynika, że stan realizacji zadań związanych ze świadczeniem wspierającym jest zróżnicowany regionalnie. W części województw, jak śląskie, czy wielkopolskie rozpatrzone dotychczas jedną trzecią złożonych wniosków, inne działają znacznie wydajniej (zachodniopomorskie: 86% wniosków zakończono już decyzją, opolskie: 78 %, świętokrzyskie: 77 %, podlaskie: 73%, kujawsko pomorskie: 74 %, podkarpackie: 70%).

W styczniu br. w siedzibie Ministerstwa zorganizowano spotkanie z wojewodami oraz przewodniczącymi WZON z sześciu województw o najniższym wskaźniku realizacji (województwo śląskie, wielkopolskie, warmińsko-mazurskie, łódzkie, mazowieckie, dolnośląskie). Na spotkaniu zobowiązano wojewodów i przewodniczących do podjęcia zdecydowanych działań tak, aby do końca czerwca br. (w szczególnych przypadkach koniec sierpnia) czas oczekiwania na wydanie decyzji nie przekraczał przewidzianych w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia.

W lutym br. wojewodowie przedstawili plany naprawcze, zawierające propozycję rozwiązań, które poprawią sytuację w zakresie wydawania decyzji ustalających potrzebę wsparcia w ich regionach. Postępy w realizacji planów naprawczych są monitorowane przez Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych na podstawie comiesięcznych sprawozdań przekazywanych przez wojewodów.

Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych podejmuje liczne działania na rzecz zwiększania liczby specjalistów uprawnionych ustalania poziomu potrzeby wsparcia w wojewódzkich zespołach, prowadząc szkolenia dla nowych specjalistów. Prowadzone są również szkolenia doskonalące dla już pracujących specjalistów w celu podnoszenia ich kwalifikacji i tym samym, jakości ich pracy.

Z danych monitoringowych wynika, że od momentu wprowadzenia planów naprawczych w większości objętych nimi województw miesięczna liczba decyzji wzrosła od kilkudziesięciu % (dolnośląskie, pomorskie) do kilkuset % (lubuskie, łódzkie, mazowieckie, warmińsko-mazurskie).

Oceniając stan realizacji zadań związanych z ustalaniem poziomu potrzeby wsparcia, w tym tempo wydawania decyzji, czas oczekiwania na decyzję i wolumen wniosków oczekujących na rozpatrzenie, należy uwzględnić liczbę wniosków napływających do WZON. Przykładowo: w województwie śląskim decyzji wydaje się nieco więcej niż w podlaskim (około 2 tys. w stosunku do 1,7 tys. przeciętnie w ciągu ostatnich trzech miesięcy), jednak od marca do maja do śląskiego WZON złożono 6 tys. nowych wniosków, podczas gdy do podlaskiego w tym samym czasie niemal o połowę mniej, bo około 3,1 tys.

Zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniu wspierającym minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, po upływie roku od dnia wejścia w życie ustawy, dokonuje przeglądu stosowania jej przepisów. Aktualnie w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dobiegają końca prace nad przeglądem. Kwestia oczekiwania na wydanie decyzji o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia stanowiła jeden z istotnych problemów analizowanych w jego ramach. Na podstawie wniosków z analizy minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego przedstawi Radzie Ministrów rekomendacje odnośnie ewentualnej konieczności podjęcia dodatkowych działań usprawniających wydawanie decyzji przez wojewódzkie zespoły.

Na drugim etapie procesu uzyskiwania przez wnioskodawcę świadczenia wspierającego, kiedy osoba z niepełnosprawnościami posiada już decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia, może ona złożyć wniosek o świadczenie wspierające do ZUS (nie wcześniej niż w miesiącu, w którym decyzja stała się ostateczna).

Przyznanie prawa i wypłata świadczeń wspierających przez ZUS realizowane są terminowo i przebiegają bez zakłóceń.

Ustalenie prawa do świadczenia wspierającego oraz jego wypłata następują na wniosek osoby z niepełnosprawnościami lub osoby upoważnionej do jej reprezentowania. Jeżeli wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wspierającego zostanie złożony w okresie 3 miesięcy, licząc od dnia wydania decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, prawo do świadczenia wspierającego ustala się od miesiąca, w którym złożono wniosek o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia.

Po stronie ZUS proces rozpatrywania wniosków o świadczenie wspierające jest zautomatyzowany, co pozwala na niezwłoczne ich rozpatrzenie i wypłatę. Rozstrzygnięcie w sprawie wniosku o świadczenie wspierające podejmowane jest po ustaleniu przez ZUS w Elektronicznym Krajowym Systemie Monitoringu Orzeczeń o Niepełnosprawności (EKSMOoN), że osoba z niepełnosprawnościami posiada decyzję WZON ustalającą poziom potrzeby wsparcia. Dane dotyczące tej do EKSMOoN wprowadzają WZON. Jeśli w dniu złożenia wniosku o świadczenie wspierające wnioskodawca posiada ostateczną decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia i data decyzji jest odpisana w EKSMOoN, ustalenie prawa i wypłata świadczenia wspierającego następuje w ciągu kilku dni od złożenia wniosku do ZUS.

Informuję, że stopień realizacji wniosków o świadczenie wspierające na 31 marca 2025 r. wyniósł 90,1%. Odnośnie wypłaty innych świadczeń:

- Wypłata przyznanych świadczeń z programu „Aktywny rodzic” dokonywana jest na bieżąco, w kolejnym miesiącu za miesiąc poprzedni. Stopień realizacji wniosków o świadczenia z tego programu w okresie od 1 października 2024 r. do 31 marca 2025 r. wyniósł 98,7%.
- Również wypłaty przyznanych świadczeń wychowawczych, przebiegają terminowo. W planie działalności ZUS standard terminowości dla świadczenia wychowawczego został ustalony na poziomie 95%. Od 1 stycznia 2024 r. do 31 marca 2025 r. standard ten został osiągnięty na poziomie 99,7%.

Odnosnie do świadczeń krótko i długoterminowych (zasiłków i świadczeń emerytalno-rentowych, dalej: świadczeń) informuję, że:

- prawo do zasiłków, zgodnie z art. 61 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej, ZUS ustala i wypłaca ubezpieczonym zgłoszonym do ubezpieczeń przez płatników składek, którzy zgłaszają do ubezpieczenia chorobowego nie więcej niż 20 ubezpieczonych; ubezpieczonym prowadzącym pozarolniczą działalność i osobom z nimi współpracującym; ubezpieczonym będącym duchownymi; osobom uprawnionym do zasiłków za okres po ustaniu ubezpieczenia; ubezpieczonym podlegającym ubezpieczeniu chorobowemu w Polsce z tytułu zatrudnienia u pracodawcy zagranicznego;
- prawo do świadczeń powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia, a jeżeli ubezpieczony pobiera zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne lub wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy wypłacane na podstawie przepisów Kodeksu pracy, prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty szkoleniowej powstaje z dniem zaprzestania pobierania tego zasiłku, świadczenia lub wynagrodzenia (art. 100 ustawy emerytalnej).

Zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy zasiłkowej oraz art. 118 ust. 1 ustawy emerytalnej ZUS rozpatruje wnioski o zasiłki lub świadczenia i wypłaca je na bieżąco, nie później jednak niż w terminie 30 dni, licząc od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do ustalenia prawa do zasiłku lub świadczenia. Za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności uważa się datę końcową dodatkowego terminu do przedstawienia niezbędnych dowodów, wyznaczonego przez organ rentowy albo datę przedstawienia tych dowodów.

ZUS, rozpatrując wnioski o zasiłki lub świadczenia, dokłada wszelkich starań, aby sprawy były załatwiane najszybciej jak to możliwe. Prawo do świadczenia może być przyznane dopiero po ustaleniu, że wnioskodawca jest osobą do niego uprawnioną. Jednocześnie należy podkreślić, że każda sprawa rozpatrywana jest indywidualnie ze względu na odrębne okoliczności jej towarzyszące. Ocena dowodów pozyskanych w sprawie pozostaje w kompetencji rozpatrującego ją oddziału ZUS.

Rozpatrując sprawy dotyczące ustalenia prawa do zasiłku lub świadczenia ZUS ma na uwadze zasady realizacji postępowań uregulowane przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego. Prowadząc postępowanie administracyjne Zakład Ubezpieczeń Społecznych kieruje się przede wszystkim zasadą szybkości i prostoty postępowania (art. 12 KPA), zgodnie z którą organ administracji publicznej zobowiązany jest działać w sprawie wnikliwie i szybko, bez zbędnej zwłoki, posługując się możliwie najprostszymi środkami prowadzącymi do jej załatwienia. Załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania, zaś w przypadku postępowania odwoławczego w ciągu miesiąca od dnia otrzymania odwołania (art. 35 § 1 i 2 KPA). W przypadku niezałatwienia sprawy w terminie ZUS ma obowiązek

zawiadomić strony podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia. Obowiązek ten ciąży na ZUS również w przypadku zwłoki w załatwieniu sprawy z przyczyn niezależnych od organu (art. 36 KPA).

W sprawach spornych wydawana jest decyzja, która podlega kontroli sądowej, jeżeli zostanie wniesione odwołanie w przewidzianym przepisami art. 63 ustawy zasiłkowej oraz art. 83 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350, z późn. zm.) terminie.

Z przepisu art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych wynika, że uchybienie terminu rozpatrzenia sprawy, tj. brak wypłaty zasiłku lub świadczenia w terminie 30 dni, licząc od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do ustalenia prawa do zasiłku lub świadczenia, z przyczyn leżących po stronie ZUS skutkuje obowiązkiem wypłaty odsetek z tytułu nieterminowej wypłaty zasiłku lub świadczenia.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Łukasz Krasoń

Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/